

Fenomeenbeschrijving

Het jihadisme is de belangrijkste oorzaak van de terroristische dreiging in Europa. In 2025 zijn in Europa diverse jihadistische aanslagen gepleegd en arrestaties verricht. De jihadistische dreiging in Nederland is nog steeds aanzienlijk.

Wat is Jihadisme?

Jihadisme is de verkorte term voor het mondiaal jihadi-salafisme. Aanhangers van deze ideologische stroming streven middels een gewapende strijd naar vervanging van 'afvallige' overheden in de islamitische wereld door een 'zuivere' islamitische staat. Daartoe plegen zij onder andere terroristische aanslagen, ook in westerse landen. De beweging bestaat uit organisaties zoals Al Qaida en Islamitische Staat (ISIS), maar ook uit losse netwerken en individuele aanhangers over de hele wereld. De meeste aanslagen komen van daders die alleen werken. Zij zijn wel geïnspireerd door het gedachtegoed van ISIS, maar krijgen niet direct opdrachten van de organisatie.

ISIS heeft een aantal regionale vertakkingen. De dreiging vanuit de vertakking in Zuid-Centraal-Azië (ISKP) richting het Westen blijft belangrijk. ISKP heeft één doel: het Westen treffen. Deze netwerken zijn vaak al langere tijd in Europa aanwezig. In het laatste Dreigingsbeeld Terrorisme Nederland (DTN) is te lezen dat de dreiging vanuit ISKP en ISIS-Syrië in Europa is verminderd, onder meer door aanhoudingen en uitzettingen van verscheidene leden in 2024. Echter zouden deze netwerken weer geactiveerd kunnen worden, mocht ISIS weer plannen en capaciteiten ontwikkelen om aanslagen te plegen in Europa.

Jihadisten zijn vaak actief in online groepen en netwerken. Deze groepen gaan over landgrenzen heen en bestaan meestal uit tieners en jongvolwassenen. De terroristische groepen gebruiken deze online groepen om hun propaganda te verspreiden en nieuwe leden te werven (rekruteren). De omvang van deze online propaganda is de laatste jaren toegenomen. Algoritmes zorgen ervoor dat jongeren steeds sneller radicaliseren. Ook in Nederland zijn meerdere tieners in beeld gekomen. Zie de [factsheet online radicalisering](#) voor meer informatie.

Bij jihadisten in het Westen blijft godslastering een aanhoudende motivatie voor terroristisch geweld. Het geweld in Gaza kan personen met jihadistische overtuigingen aanzetten tot het plegen van aanslagen op Israëliëse of Joodse doelwitten, hoewel vaak onduidelijk is in hoeverre de oorlog in Gaza daarbij leidend is als motief.

Salafistische aanjagers

Naast jihadisme bestaan andere vormen van radicaal islamitisch extremisme. Aanhangers steunen acties die onze democratie ondermijnen, vaak vanuit religieuze overtuiging. Dit zien we bijvoorbeeld bij sommige salafistische aanjagers: hun gedrag is niet strafbaar, maar druist in tegen democratische waarden en kan radicalisering voeden. Voorbeelden zijn het aanzetten tot onverdraagzaamheid, intimidatie of intolerantie tegenover andersdenkenden en niet-gelovigen, wat zelfs in strijd kan zijn met de wet. Ook kan het zijn dat het gezag van bepaalde democratische instituties (zoals politie, overheid en media) wordt ondermijnd.

Signalen

Als iemand deze signalen vertoont, betekent dat niet altijd dat diegene ook echt aan het radicaliseren is. De signalen zijn slechts een mogelijke aanwijzing. Let op:

- Veranderingen in uiterlijk, gedrag, interesses, stemming en sociale interactie
- Extreme standpunten over maatschappelijke kwesties
- Verwerping van democratische principes
- Uitdragen van fundamenteel islamitische normen en waarden

Handelingsperspectief

- Biedt handvatten om de sociale weerbaarheid van kwetsbare personen te verhogen. Door bijvoorbeeld in te zetten op het creëren van een sociaal netwerk.
- Stimuleer kritisch denken bij jongeren. Bijvoorbeeld via weerbaarheidstrainingen.
- Maak collega's en professionals bewust via bijvoorbeeld [trainingen](#) en andere vormen van bewustzijnsverhoging.
- Focus op zorg en ondersteuning bij beginnende radicalisering, bijvoorbeeld via het Zorg- en Veiligheidshuis of het [LSE](#).

Meldstructuur

Mocht je in aanraking komen met personen die (mogelijk) radicaliseren? Meld dit dan bij politie of via de gebruikelijke lijn bij radicaliseringscasuïstiek (Zorg- en Veiligheidshuis). Bekijk ook het [handboek PGA-R](#) over de werkwijze wanneer gemeenten te maken hebben met radicaliseringscasuïstiek.

Hulpaanbod

- Rapport: [Dreigingsbeeld Terrorisme Nederland](#)
- Rapport: [Strategische monitor Clingendael](#)
- [Kenniskbank Jihadisme NCTV](#)
- Podcast: [De propagandapiramide van ISIS](#)